

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Strus

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa C. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta L. i Wojewodzie X.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2008 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 28 marca 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie i nie obciąża powódki kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 28 marca 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 4 lutego 2008 r. z tej przyczyny, że adwokat reprezentujący powódkę zwolnioną wcześniej od opłat w całości – wnosząc apelację – nie uiścił opłaty podstawowej przewidzianej w art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c. - 2005”) w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 21, poz. 123 – dalej: „ustawa nowelizująca”), mającym zastosowanie w niniejszej sprawie ze względu na regulację zawartą w art. 2 ostatnio wymienionej ustawy. Opłatę tę – stwierdził Sąd Apelacyjny – pełnomocnik powódki obowiązany był wnieść bez uprzedniego wezwania, ponieważ jest ona opłatą w

wysokości stałej w rozumieniu art. 130² § 3 k.p.c. Skoro obowiązkowi temu uchybił, apelacja ulegała odrzuceniu (art. 130² § 3 w związku z art. 370 i art. 373 k.p.c.). Oceny tej nie zmienia fakt zgłoszenia w apelacji bezprzedmiotowego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powódka zarzuciła naruszenie przepisów: art. 14 ust. 2 u.k.s.c. - 2005 przez jego zastosowanie pomimo nieobowiązywania w dacie orzekania, art. 2 ustawy nowelizującej przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że powołany przepis nakazuje stosować ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy nowelizującej również do spraw, w których ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. znalazła zastosowanie dopiero po wejściu w życie ustawy nowelizującej, i art. 130² § 3 w związku z art. 370 i art. 373 k.p.c. przez odrzucenie apelacji jako nieopłaconej, mimo że nie podlegała ona opłacie. W konkluzji żaląca wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żaląca wniosła pozew do Sądu Okręgowego w L. w dniu 7 października 2003 r. i postanowieniem tego Sądu z dnia 12 listopada 2003 r. została zwolniona od opłat w całości. W dacie wniesienia pozwu obowiązywała ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 13 czerwca 1967 r. (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.), która – zgodnie z art. 149 ust. 1 u.k.s.c. - 2005 – miała zastosowanie w sprawie do czasu zakończenia postępowania w pierwszej instancji, czyli do chwili wydania przez Sąd Okręgowy wyroku z dnia 4 lutego 2008 r. Jak bowiem wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06 (OSNC 2007, nr 6, poz. 91), zakończenie postępowania w danej instancji – w rozumieniu art. 149 ust. 1 u.k.s.c. 2005 – następuje z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie w tej instancji. Dopiero od tej chwili w sprawie miała zastosowanie ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r., która obowiązywała od dnia 2 marca 2006 r. Z dniem 10 marca 2007 r. została ona zmieniona powoływaną już ustawą nowelizującą z dnia 14 grudnia 2006 r. Artykuł 2 ustawy nowelizującej stanowił, że do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Żaląca zmierza do wykazania, że od chwili wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji w sprawie należało stosować ustawę o kosztach sądowych z dnia 28 lipca 2005 r. w brzmieniu ustalonym wspomnianą ustawą nowelizującą, którą uchylono art. 14 ust.

2 i zmieniono art. 100 ust. 2 u.k.s.c. - 2005, wobec czego adwokat reprezentujący żalącą – wnosząc apelację – nie miał obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej.

Proponowanej wykładni art. 2 ustawy nowelizującej nie można uznać za prawidłową. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wypowiadał się w tej kwestii i jednolicie przyjmował, że w sprawie wszczętej przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, apelacja wniesiona po dniu 10 marca 2007 r. przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych podlega opłacie podstawowej określonej w art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 14 grudnia 2006 r. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 115/07, niepubl., z dnia 5 marca 2008 r., V CZ 148/07, niepubl., z dnia 5 marca 2008 r., V CZ 1/08, niepubl., z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 21/08, niepubl. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 48/08, niepubl.).

Skład orzekający Sądu Najwyższego podziela to stanowisko. Trzeba podkreślić, że w art. 2 ustawy nowelizującej ustawodawca wskazał wyraźnie, że przepisy dotychczasowe stosuje się do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, czyli przed dniem 10 marca 2007 r. Nie jest „wszczęciem sprawy” wniesienie apelacji, nie można bowiem – sprzecznie z regułami wykładni językowej – utożsamiać tego pojęcia z wszczęciem postępowania w danej instancji. Artykuł 2 ustawy nowelizującej natomiast – odmiennie niż art. 149 ust. 1 u.k.s.c. - 2005 – nie wiąże stosowania nowych przepisów z tokiem instancji. Oznacza to, że skoro sprawa została wszczęta w dniu 7 października 2003 r., czyli przed wejściem w życie ustawy o kosztach sądowych z dnia 28 lipca 2005 r., to do zakończenia postępowania ma w niej zastosowanie uchylony przepis art. 14 ust. 2 u.k.s.c. - 2005, który stanowił, że opłatę podstawową pobiera się także od podlegających opłacie pism, o których mowa w art. 3 ust. 2, wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Jak już wyjaśnił Sąd Najwyższy, w razie częściowego zwolnienia strony od kosztów sądowych, polegającego na zwolnieniu w całości od opłaty od pisma podlegającego opłacie, pobiera się od tego pisma opłatę podstawową (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2006 r., IV CZ 93/06, Biuletyn SN 2007, nr 2, s. 13 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., III CZP 154/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 7). Sytuacja taka miała miejsce w niniejszej sprawie, żaląca została bowiem zwolniona przez Sąd pierwszej instancji od opłat w całości. Nie

miała zatem obowiązek wniesienia opłaty stosunkowej od apelacji. Tym samym zgłaszanie w apelacji kolejnego wniosku o zwolnienie od kosztów było bezprzedmiotowe, a jako takie nie powodowało odsunięcia obowiązku wniesienia opłaty podstawowej do czasu wezwania strony do uiszczenia tej opłaty (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 115/07, niepubl. i z dnia 15 marca 2007 r., II CZ 10/07, niepubl.).

Z przytoczonych wyżej powodów Sąd Najwyższy na zasadzie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw. Ze względu na trudną sytuację materialną żalącej, której wyrazem było przyznanie jej zwolnienia od kosztów sądowych, Sąd Najwyższy postanowił o kosztach postępowania zażaleniowego zgodnie z art. 102 w związku z art. 391 § 1, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c.